

Öğretmen Adaylarının Sosyal Beceri Düzeylerinin İncelenmesi*

Investigation of Social Skills Level Of University Students

Emel ŞENOL¹Ünal TÜRKÇAPAR²

Başvuru Tarihi: 08.03.2016

Yayına Kabul Tarihi: 25.11.2016

DOI: 10.21764/efd.42677

Özet: Bu araştırmanın amacı, üniversitede öğrenim gören öğretmen aday bireylerin sosyal beceri düzeylerini çeşitli değişkenlere göre belirlemektir. Bu çerçevede örnekleme yer alan öğretmen adaylarına araştırmanın amaçlarına yönelik olarak araştırmacı tarafından hazırlanmış “Kişisel Bilgi Formu” ile “Sosyal Beceri Ölçeği” uygulanmıştır. Sosyal Beceri Envanteri "Social-Skills Inventory-SSI" 1986 yılında Riggio tarafından geliştirilmiş ve 1989 yılında revize edilerek bugünkü şeklini almıştır. Sosyal Beceri Envanteri Yüksel tarafından 1997 yılında Türkçe'ye uyarlanmıştır. Sosyal Beceri Envanteri temel sosyal becerileri ölçmek amacıyla hazırlanmış 90 maddelik kendini tanımlama türünden bir ölçme aracıdır. Sosyal Beceri Envanteri'nin tamamı 90 maddeden ve her bir alt ölçek 15 maddeden oluşmaktadır. Envanterdeki maddelere beşli likert tipi bir cevaplama anahtarı hazırlanmıştır. Araştırmanın evrenini 2013-2014 Eğitim-Öğretim yılında Ahi Evran Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi ve Gaziantep Üniversitesinde eğitim- öğrenim gören öğretmen adayları oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Beden eğitimi ve spor yüksekokulu ile Sınıf öğretmenliği bölümündeki 1.- 2.- 3. ve 4. sınıflarda eğitim-öğretim gören 505 beden eğitimi öğretmen adayı ile 500 sınıf öğretmenliği öğretmen adayı oluşturmuştur. Araştırma grubundan elde edilen veriler istatistiksel paket program yardımı ile analiz edilmiştir. Demografik bilgilerin sayısal değerlendirilmesinde frekans ve yüzdeler hesaplamalar yapılmıştır. Veriler analiz edilmeden önce normallik dağılımlarına Kolmogorov- Smirnov testi ile bakılmış ve dağılımların normal olduğu gözlemlenmiştir. Bu yüzden ikili karşılaştırmalar parametrik test grubunda yer alan t-test (independentsample), çoklu karşılaştırmalar tek yönlü varyans analizi ANOVA testi ile analiz yapılmıştır. Bağımlı değişkene bağlı alt boyutlar arasındaki ilişkinin sınanmasında Korelasyon testi kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık derecesi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir. Elde edilen sonuçlar çalışmaya katılanların aile gelir düzeyi değişkenleri alt boyutlarında fark bulunmazken öğrenim görülen program, cinsiyet ve barınılan yer değişkeni alt boyutlarında anlamlı fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Beden Eğitimi, öğretmen, eğitim, sosyal Beceri, beceri

Abstract: The aim of this study was to determine the prospective teachers studying at the university level social skills of individuals. In this context, in the sample prepared by the researcher for the purpose of research students "Personal Information Form" 'Social Skills Scale' was applied. Social Skills Inventory "Social Skills Inventory-SS" has been developed by Riggio took its present form in 1986 and revised in 1989. Social Skills Inventory was adapted in 1997 by the Turkish Yüksel. Social Skills Inventory prepared on a small scale to measure 90-item self-definition of basic social skills is a type of measurement tool. Article 90 of the Social Skills Inventory and all sub-scale consists of 15 items each. The substance in the inventory prepared a five-point Likert-type answer key. The population of this research is prospective teachers studying at Ahi Evran University, Erciyes University, Gaziosmanpaşa University, Kahramanmaraş Sütçü İmam University and Gaziantep University in 2013-2014 academic year. The sample of this research is 505 prospective teachers studying in the department of Physical Education in School of Physical Education and Sports and 500 prospective teachers studying in the department of Primary School Teaching. Data obtained from the study group were analyzed by using statistical software. Demographic information of the numerical evaluation of the frequency and percentage calculations are made. Before analyzing the data distribution normality it was analyzed by Kolmogorov-Smirnov test and it was observed that the distribution is normal. So pairwise comparisons parametric independent sample test group located in (t-test), multiple comparisons are made one-way analysis of variance analysis with ANOVA test. In an examination of the relationship between the dependent variables with Pearson correlations subscale test. The degree of statistical significance was taken as $p < 0.05$. The results obtained from family income level variables mater There was no difference in the dimensions program, gender and inhospitable place variable was concluded that there was significant difference in the dimensions.

Keywords: Physical Education, teacher education, social skills, skills

*Bu araştırma Emel Şenol'un Ağustos 2015 de sunulan "Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeylerinin İncelenmesi" adlı yüksek lisans tezinden hazırlanmıştır.

¹Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Türkiye

² Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Türkiye

Giriş

Bireyin yaşamını dengeli bir biçimde sürdürülebilmesi için yaşadığı toplumun yapıcı davranış örüntüleriyle donanmış olması gerekmektedir. Bunu sağlayacak olan araç ise eğitimidir (Hızal, 1982). Öğretmenlik mesleğinin görev ortamı, okul ve sınıf ortamındaki öğrencilerle sınırlı değildir. Okul dışında veliler ve toplumla da iç içe olan bir meslek gurubudur (İlter ve Köksalan, 2011). Toplumsal olarak üstlendiği görevler açısından da öğretmenlik mesleğinin önemi göz ardı edilemez. Çünkü öğretmenlik mesleği özellikle bireyi yetiştirirken, bireyin toplum içindeki uyumunu sağlayarak, toplum düzeninin işleyişine yön verir. Ayrıca toplumun yapısının korunmasında ve devamlılığının sağlanmasında önemli bir basamağı oluşturur.

Ataunal (2003), öğretmenlik mesleğinin önemini ise şu şekilde vurgulamıştır: “Geleceğin dünyasını iyi yetiştirmiş insanlar şekillendirecektir. İyi yetiştirmiş insan gücü bir ülkenin en büyük zenginlik kaynağıdır. Öğretmenler bunu sağlayacak en önemli meslek adamlarıdır”. Bu nedenle öğretmen olmaya karar vermiş öğrencilerin bütün toplumların kabul ettiği insani değerler, kendi toplumunun kültür ve değer yargıları konusunda gerekli bilinci kazanmaları ve bunları yaşayarak topluma örnek olmaları bakımında önemlidir (Kaya ve Büyükkasap, 2005).

Toplumsal ve bireysel yaşam için oldukça önemli olan sosyal becerilerin neler olduğu ve niteliği psikolojinin 1900’lü yılların başlarından beri üzerinde durduğu, ancak henüz cevaplamadığı sorulardır. Bu becerilerle ilgili ilk bilimsel incelemeler William James’in Psikolojinin Prensipleri adlı eserine dayanır. Bu eserde insanların sosyal ilişkilerinde birçok sosyal benliklerinin bulunduğu tezi öne sürülmüştür. Bu benliklerin sosyal ilişkilerimizde nasıl davrandığımızı gösteren kalıplar olduğu belirtilmektedir (Bacanlı, 1999).

Sosyal beceri konusundaki çalışmalar 1920’li yıllarda Thorndike tarafından “sosyal zeka”nın tanımlanması ve ölçülmesi çalışmaları ile başlamıştır (Yüksel,1998; Bacanlı, 1999). Thorndike, sosyal zekayı, diğerlerini anlama yeteneği ve sosyal durumlarda akıllıca davranma yeteneği olmak üzere iki etmeni belirlemiştir. Bu tanımlama, kavramayı (anlama) ve davranışı (yönetme) birlikte vurgulamaktadır. Diğer birçok araştırmacı anlama / empati bileşenine ve yönetme / davranışa yönelme bileşenine odaklanmayı bu ana düşünce üzerine kurmaktadır (Egan, 1994).

Sosyal ilişkiler insan yaşamında önemli bir yere sahiptir. Bireyler, yaşamlarının büyük bir kısmını diğer insanlarla ilişki kurarak geçirmektedir. Bu durumda bireyler, başkalarıyla iletişimi sağlıklı kılacak sosyal açıdan kabul edilebilir olan davranışlara sahip olmak isterler. Bunun için, ilişki kurulan diğer bireylerin olumlu tepkiler vermesine yol açacak ve olumsuz tepkilerini önleyebilecek becerilere sahip olmak büyük önem taşır. Bu beceriler genel olarak sosyal beceriler olarak adlandırılmaktadır (Yüksel, 2004).

Birey için başkalarının olumlu tepkiler vermesine yol açabilecek ve olumsuz tepkileri önleyebilecek becerilere sahip olmak önemlidir. İnsan, başkalarıyla etkileşimi mümkün kılacak, sosyal açıdan kabul edilebilir olan davranışlara sahip olmak ister. Diğerinin duygularını anlayabilme ve bu duyguları yönlendirmek amacıyla harekete geçebilmek, insanlarla ilişki yürütme sanatının özünü oluşturur. Bu beceriler, genel olarak, sosyal beceri olarak adlandırılmaktadır (Bacanlı, 1999). Günümüzde iletişim sorunları olarak da değerlendirilen duygu ve düşünceleri rahatlıkla anlatamamak, arkadaşlık ilişkileri kuramamak, karşı cinsle ilişkide çekingenlik, okul, iş, aile ve benzeri ortamlarda yaşanan sosyal iletişim ve etkileşim kısıtlılıkları, son yıllarda sosyal bilimcileri ve psikologları sosyal becerilerin önemi üzerinde durmaya yöneltmiştir (Tegin, 1990). Ancak sosyal becerileri oluşturan bileşenlerin neler olduğu konusunda ortak bir anlayış yoktur (Bacanlı, 1999). Segrin (2001), sosyal becerilerin, diğer insanlarla uygun ve etkili ilişkiler kurabilme yeteneği olduğunu belirtmektedir. Bunun yanında yeterli sosyal becerilere sahip insanlar, kendilerini etkili bir biçimde ifade edebilirler, diğerlerini anlayabilir ve diğer insanlar tarafından olumlu bir şekilde algılanmak isterler (Segrin, 2001).

Sosyal beceriler bireyin sosyal davranışlarının benlik yansımaları (Selfmonitoring) ve benlik değerinin birleşimi sonucunda birbirlerini etkiler (Spence, 2003). Benlikle ilgili davranışlar; sosyal ortamları

değerlendirme, kendine özgü becerileri ayırma ve etkili olanları seçme, günlük stresle basa çıkma, başkalarının duygularını anlama ve kızgınlığın kontrol edilmesi becerilerini içermektedir. Bunun yanı sıra sosyal becerilerin; kişiler arası davranışlar, akran ilişkileri ve iletişim becerilerini içerdiğini belirtmektedir. Kişiler arası davranışlar; arkadaş edinme, kendini tanıtmaya, katılma, yardım için bir şeyler isteme, iltifat etme, özür dileme gibi sosyal ilişkileri içermektedir. Akran kabulü; bilgi alma ve verme, bir etkinliğe katılma, diğer insanların duygularını anlamayı içermektedir. İletişim becerileri ise; iyi bir dinleyici olma, hoş sohbet olma, konuşmayı koruma ve geri bildirim verme becerilerini içermektedir (Elksnin ve Elksnin, 2001).

Günümüzde insanların fiziksel, duygusal ve toplumsal bakımdan gelişimi grup çalışmasının kolaylaştırılması, karşılıklı dayanışmanın sağlanması ve toplum üyeliğinin kazanılmasının en kolay yollarından biri spor olgusudur (Göde ve Alkan, 1998). Bunların yanı sıra, spor, anlayış ve sorumluluk taşıyabilme ve işbirliği içinde düzen sağlama kabiliyetini de geliştirmektedir. Sebatsız ve enerjik olmayı sağlama, sosyal gruba ve topluma mensubiyet gücünü kazandırmakla, birey ile toplum ilişkilerini daha ahenkli kılmaktadır (Erkal ve diğ. 1998).

Bütün bu açıklamalardan yola çıkarak hareket, oyun ve sporun, bireyin insan ilişkilerini kolaylaştırıcı iletişim becerileri edinmesinde etkili olduğu söylenebilir. Çünkü beden eğitimi, spor etkinlikleri ve oyunlar yoluyla kazanılan psikolojik ve sosyal alandaki davranış değişiklikleri bireyin genel yaşantısına transfer olur mu konusunda yapılan araştırmalar, bedensel aktiviteler yoluyla fiziksel ve psiko-sosyal alanlarda kazanılan davranışların günlük yaşamda gerekli ve ilgili benzer durumlara transfer olduğunu göstermiştir (Çamlıyer ve Çamlıyer, 2001).

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması, veri toplama araçları ile verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması ile ilgili bilgi verilmiştir.

Çalışma grubu

Araştırmanın evrenini 2013-2014 Eğitim-Öğretim yılında Ahi Evran Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi ve Gaziantep Üniversitesinde eğitim-öğrenim gören öğretmen adayları oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Beden eğitimi ve spor yüksekokulu ile Sınıf öğretmenliği bölümündeki 1.- 2.- 3. ve 4. sınıflarda eğitim-öğretim gören 505 beden eğitimi öğretmen adayı ile 500 sınıf öğretmenliği öğretmen adayı oluşturmuştur.

Verilerin toplanması

Örnekleme yer alan öğrencilere araştırmanın amaçlarına yönelik olarak araştırmacı tarafından hazırlanmış "Kişisel Bilgi Formu" ile "Sosyal Beceri Ölçeği" uygulanmıştır. Veri toplama araçlarının üniversitede uygulanabilmesi için araştırma yapılacak olan üniversitelerden gerekli izinler alındıktan sonra, araştırmacı tarafından ilgili Fakülte ve Yüksekokullara gidilerek, araştırmanın amacıyla ilgili açıklamalar yapılmış, ölçme araçları öğretmen adaylarına dağıtıldıktan sonra ölçekleri doğru bir şekilde cevaplandırmaları sağlanmıştır.

Veri toplama araçları

Sosyal Beceri Envanteri "SocialSkills Inventory-SSI" 1986 yılında Riggio tarafından geliştirilmiş ve 1989 yılında revize edilerek bugünkü şeklini almıştır. Sosyal Beceri Envanteri Yüksel tarafından 1997 yılında türkçeye uyarlanmıştır. Sosyal Beceri Envanteri temel sosyal becerileri ölçmek amacıyla küçük çapta hazırlanmış 90 maddelik kendini tanımlama (self-report) türünden bir ölçme aracıdır. SBE, kitapçığında

"Kendini Tanımlama Envanteri" olarak adlandırılmıştır. SBE, "kişilik" ve "sosyal psikoloji" araştırmaları için geliştirilmiştir.

Sosyal Beceri Envanterinin tamamı 90 maddeden ve her bir alt ölçek 15 maddeden oluşmaktadır. Envanterdeki maddelere beşli likert tipi bir cevaplama anahtarı hazırlanmıştır. SBE, sosyal iletişim becerilerini duyuşsal ve sosyal olmak üzere iki seviyede ölçen altı alt ölçeği kapsar ve "anlamcılık", "duyarlılık" ve "kontrol" her bir seviye ile değerlendirilmektedir. Anlamcılık, bireylerin birbirleriyle iletişim kurma becerisini; duyarlılık, bireylerin diğer bireylerden aldıkları mesajları yorumlama becerisi; kontrol ise, çeşitli sosyal durumlarda iletişimsel süreci düzenleme becerisini ifade etmektedir.

Riggio (1986,1989), tarafından geliştirilen Sosyal Beceri Envanterinin güvenilirliğini bulmak için testin tekrarı ve iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. İki hafta ara ile yapılan testin tekrarı yöntemi ile 40 adaya uygulama yapılmıştır. Toplam puandan elde edilen güvenilirlik katsayısı $r=.94$ olarak bulunmuştur. Alt ölçeklerden elde edilen güvenilirlik katsayıları ise $r=.81$ ile $r=.96$ arasında değişmektedir. Sosyal Beceri Envanteri üzerinde yapılan diğer bir güvenilirlik hesaplaması da, Cronbachalpha güvenilirlik yöntemleri ile yapılmış elde edilen alt ölçek puanı güvenilirlik katsayıları $r=.61$ ile $r=.87$ arasında bulunmuştur.

Sosyal Beceri Envanterini Türkçeye uyarlama çalışmalarında ise Yüksek (1997), testin tekrarı yöntemi ile 53 üniversite öğrencisine dört hafta ara ile iki kez Sosyal Beceri Envanterlerini uygulamış, testin tekrarı yöntemi ile hesaplanan puana ilişkin güvenilirlik katsayısını tüm ölçekler için $r=.92$ olarak bulmuştur. Alt ölçeklerden elde edilen güvenilirlik katsayıları ise $r=.80$ ile $r=.89$ arasında değişmiştir. Toplam puana ilişkin iç tutarlılık (Cronbachalpha) kat sayısı .85 olarak bulunmuş, alt ölçeklere göre elde edilen iç tutarlılık katsayıları ise .56 ile .82 arasında değişmektedir (Yüksek, 1997).

Verilerin çözümlenmesi

Araştırma grubundan elde edilen veriler istatistiksel paket program yardımı ile analiz edilmiştir. Demografik bilgilerin sayısal değerlendirilmesinde frekans ve yüzdelik hesaplamalar yapılmıştır. Veriler analiz edilmeden önce normallik dağılımlarına Kolmogorov- Simirnov testi ile bakılmış ve dağılımların normal olduğu gözlemlenmiştir. Bu yüzden ikili karşılaştırmalar parametrik test grubunda yer alan independent-sample (t-test), çoklu karşılaştırmalar tek yönlü varyans analizi ANOVA testi ile analiz yapılmıştır. Bağımlı değişkene bağlı alt boyutlar arasındaki ilişkinin sınanmasında Pearson Korelasyon testi kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık derecesi $p<0.05$ olarak kabul edilmiştir.

Bulgular

Araştırma grubundan elde edilen veriler ve değişkenlere bağlı olarak yapılan istatistiksel analizler aşağıda tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 1: Araştırma Grubunun Eğitim Programı Türlerine Göre Sosyal Beceri Düzeylerinin Analiz Sonuçları (T-Test)

Alt Boyutlar	Eğitim Programı	N	X	Ss	T	p
Duygusal Anlatımcılık	Beden Eğitimi öğretmenliği	507	44,73	5,53	,008	,994
	Sınıf öğretmenliği	498	44,73	5,66		
Duygusal Duyarlılık	Beden Eğitimi öğretmenliği	507	51,90	8,44	3,441	,001*
	Sınıf öğretmenliği	498	50,14	7,81		
Duygusal Kontrol	Beden Eğitimi öğretmenliği	507	45,08	5,59	3,032	,002*
	Sınıf öğretmenliği	498	43,93	6,39		
Sosyal Anlatımcılık	Beden Eğitimi öğretmenliği	507	49,57	7,57	2,759	,006*
	Sınıf öğretmenliği	498	48,23	7,81		

Sosyal Duyarlılık	Beden Eğitimi öğretmenliği	507	47,31	6,54	-2,042	,041*
	Sınıf öğretmenliği	498	48,16	6,69		
Sosyal Kontrol	Beden Eğitimi öğretmenliği	507	47,40	8,23	,254	,800
	Sınıf öğretmenliği	498	47,27	7,92		

*p<0.05

Tablo 1'e göre araştırma grubunun eğitim programı değişkenine göre sosyal beceri alt boyutlarından duygusal duyarlılık ($t=3,441$; $p<0.05$), duygusal kontrol ($t=3,032$; $p<0.05$) ve sosyal anlatımcılık ($t=2,759$; $p<0.05$) boyutları beden eğitimi öğretmenliği lehine, sosyal duyarlılık boyutu ise ($t=-2,042$; $p<0.05$) sınıf öğretmenleri lehine istatistiksel olarak anlamlı fark oluşturduğu tespit edilmiştir. Diğer alt boyutlarda fark bulunmamıştır.

Tablo 2: Araştırma Grubunun Cinsiyet Değişkenine Göre Sosyal Beceri Düzeylerinin Analiz Sonuçları (T-Test)

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	T	p
Duygusal Anlatımcılık	Bayan	549	44,71	5,66	-,091	,927
	Erkek	456	44,75	5,51		
Duygusal Duyarlılık	Bayan	549	51,91	8,36	3,792	,000*
	Erkek	456	49,96	7,82		
Duygusal Kontrol	Bayan	549	43,85	6,50	-3,860	,000*
	Erkek	456	45,31	5,30		
Sosyal Anlatımcılık	Bayan	549	49,02	8,21	,501	,616
	Erkek	456	48,77	7,07		
Sosyal Duyarlılık	Bayan	549	48,09	6,77	1,863	,063
	Erkek	456	47,30	6,44		
Sosyal Kontrol	Bayan	549	47,73	8,29	1,698	,090
	Erkek	456	46,86	7,79		

*p<0.05

Tablo 2'ye göre araştırma grubunun cinsiyet değişkenine göre sosyal beceri alt boyutlarından duygusal duyarlılık ($t=3,792$; $p<0.05$) ve duygusal kontrol ($t=-3,860$; $p<0.05$) boyutlarında farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Duygusal duyarlılık düzeyleri bayanların erkeklerle göre daha yüksek ($X_{\text{Bayan}}=51,91$) ($X_{\text{Erkek}}=49,96$), duygusal kontrol alt boyutunda ise erkeklerin bayanlara göre daha yüksek beceri seviyesine sahip olduğu görülmektedir ($X_{\text{Bayan}}=43,85$) ($X_{\text{Erkek}}=45,31$). Diğer alt boyutlarda fark bulunmamıştır.

Tablo 3: Araştırma Grubunun Barınma Değişkenine Göre Sosyal Beceri Düzeylerinin Analiz Sonuçları (ANOVA)

	Barınma	n	x	Ss	F	p
Duygusal Anlatımcılık	Aile ile beraber	306	44,64	5,54	,278	,841
	Öğrenci Evi	377	44,83	5,31		
	Devlet Yurdu	216	44,52	5,87		
	Özel Yurt	106	45,05	6,17		
Duygusal Duyarlılık	Aile ile beraber	306	51,10	8,20	4,277	,005*
	Öğrenci Evi	377	49,98	8,10		
	Devlet Yurdu	216	52,26	8,38		
	Özel Yurt	106	52,04	7,58		
Duygusal Kontrol	Aile ile beraber	306	44,02	5,71	3,952	,008*
	Öğrenci Evi	377	45,35	5,64		

	Devlet Yurdu	216	44,11	6,43		
	Özel Yurt	106	43,79	7,07		
Sosyal Anlatımcılık	Aile ile beraber	306	49,36	8,20	3,571	,014*
	Öğrenci Evi	377	47,94	7,41		
	Devlet Yurdu	216	49,91	7,86		
	Özel Yurt	106	49,00	6,67		
Sosyal Duyarlılık	Aile ile beraber	306	47,45	6,76	2,282	,078
	Öğrenci Evi	377	47,35	6,60		
	Devlet Yurdu	216	48,13	6,32		
	Özel Yurt	106	49,06	6,84		
Sosyal Kontrol	Aile ile beraber	306	47,84	8,19	2,926	,033*
	Öğrenci Evi	377	46,78	7,95		
	Devlet Yurdu	216	48,24	8,50		
	Özel Yurt	106	45,97	7,01		

*p<0.05

Tablo 3'e göre araştırma grubunun barınma değişkenine göre sosyal beceri alt boyutlarından duygusal duyarlılık ($F(3,1001)=4,277$; $p<0.05$), duygusal kontrol ($F(3,1001)=3,952$; $P<0.05$), sosyal anlatımcılık ($F(3,1001)=3,571$; $P<0.05$) ve sosyal kontrol ($F(3,1001)=2,926$; $p<0.05$) boyutlarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Farkın kaynağını bulmak için yapılan LSD testinde; öğrenci evinde kalan grubun duygusal duyarlılık ($X=49,98$) ve sosyal anlatımcılık ($X=47,94$) alt boyutunda en düşük beceri düzeyine sahipken, duygusal kontrol boyutunda en yüksek beceri düzeyine sahip olduğu ($X=45,35$) görülmektedir. Devlet yurdunda kalan öğrencilerin ise sosyal kontrol beceri düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($X=48,24$). Diğer alt boyutlarda fark bulunmamıştır.

Tablo 4: Araştırma Grubunun Aile Gelir Durumlarına Göre Sosyal Beceri Düzeylerinin Analiz Sonuçları (ANOVA)

	Aile Gelir (TL)	n	x	Ss	F	p
Duygusal Anlatımcılık	0-750	122	44,25	5,51	1,473	,208
	751-1500	395	44,88	5,63		
	1501-2250	285	44,87	5,41		
	2251-3000	131	43,92	5,53		
	3000 ve üst	72	45,61	6,24		
Duygusal Duyarlılık	0-750	122	50,97	8,68	,594	,667
	751-1500	395	51,35	7,94		
	1501-2250	285	51,00	8,47		
	2251-3000	131	50,09	6,96		
	3000 ve üst	72	51,19	9,46		
Duygusal Kontrol	0-750	122	43,77	6,12	,716	,581
	751-1500	395	44,79	6,08		
	1501-2250	285	44,46	5,96		
	2251-3000	131	44,60	5,56		
	3000 ve üst	72	44,27	6,68		
Sosyal Anlatımcılık	0-750	122	48,13	7,91	,926	,448
	751-1500	395	49,16	8,03		
	1501-2250	285	48,76	7,31		
	2251-3000	131	48,54	7,43		
	3000 ve üst	72	50,08	7,67		
Sosyal Duyarlılık	0-750	122	48,27	7,15	1,282	,275
	751-1500	395	47,60	6,61		
	1501-2250	285	48,18	6,37		
	2251-3000	131	47,31	6,63		

	3000 ve üst	72	46,54	6,76		
	0-750	122	47,09	7,45		
	751-1500	395	47,56	8,70		
Sosyal	1501-2250	285	47,08	7,60	,668	,614
Kontrol	2251-3000	131	46,80	7,66		
	3000 ve üst	72	48,45	8,17		

Tablo 4'e göre araştırma grubunun aile gelir seviyesi değişkenine göre sosyal beceri alt boyutlarında farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Buna göre araştırma grubunun aile gelir seviyesi değişkeninin sosyal beceri düzeyine etki etmediği görülmektedir.

Tartışma ve Sonuç

Bu bölümde araştırma bulgularının, öğretmen adaylarının sosyal becerilerinin; eğitim gördüğü program, cinsiyet, barındığı yer ve aile gelir seviyeniz değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediğinin araştırılmıştır.

Araştırma grubunun eğitim programı değişkenine göre sosyal beceri alt boyutlarından duygusal duyarlılık, duygusal kontrol ve sosyal anlatımcılık boyutları beden eğitimi öğretmenliği lehine, sosyal duyarlılık boyutu ise sınıf öğretmenleri lehine istatistiksel olarak anlamlı fark oluşturduğu tespit edilmiştir. Diğer alt boyutlarda fark bulunmamıştır. Farklı bölümlerde okuyan üniversite öğrencilerine yönelik yapılan çalışmalarda Bozgeyik (2001) ve Hamarta (2000), öğrencilerin okudukları bölüm değişkenine göre kişiler arası ilişki kurmada ve sosyal beceri düzeylerinde farklılaşma olduğu tespit edilmiştir. Koç Telli (2010) yaptığı çalışmada ise Üniversite öğrencilerinin fakültelerine bakıldığında, sosyal beceri puanı ile sosyal yetkinlik beklentisi puanı arasında anlamlı bir farklılık görülmemekle birlikte sadece Duyuşsal Anlatımcılık alt puanında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılığa göre Eğitim, Tıp ve Mimarlık fakültelerinde okuyan öğrencilerin duyuşsal anlatımcılık puanlarının, Eczacılık, Mühendislik, BESYO, Fen Edebiyat, İktisadi ve İdari Bilimler, İletişim ve Su Ürünleri fakültelerinden daha yüksek bulunmuştur.

Araştırma grubunun cinsiyet değişkenine göre sosyal beceri alt boyutlarından duygusal duyarlılık ve duygusal kontrol boyutlarında farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Duygusal duyarlılık düzeyleri bayanların erkeklere göre daha yüksek, duygusal kontrol alt boyutunda ise erkeklerin bayanlara göre daha yüksek beceri seviyesine sahip olduğu görülmektedir. Diğer alt boyutlarda fark bulunmamıştır. Yapılan araştırmalar incelendiğinde; Aktı (2011); Dicle (2006); Kalafat (2006) yaptıkları çalışmalarda cinsiyet değişkeninin sosyal beceri puanlarında anlamlı bir farklılık oluşturduğunu ve kızların sosyal beceri düzeylerinin erkeklere göre daha yüksek olduğunu belirtmektedirler. Atkins ve Burnett (2001)'de yaptıkları kız ve erkek öğrenciler üzerindeki sosyal beceri araştırmasında kız ve erkek öğrencilerin gösterdikleri sosyal becerilerde farklılıklar olduğunu ama istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın bulunamadığı sonucuna varılmıştır. Bu sonuçlar çalışmamız sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. Ancak bazı çalışmalarda Avşar (2004), Tekin ve diğerleri (2006) yapmış oldukları çalışmalarda sosyal becerileri puanlarının cinsiyet değişkenine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Kara'nın (2003) öğretmenlerin sosyal beceri algılarına etki eden faktörler ile ilgili yaptığı araştırmasında, cinsiyet değişkeni ile sosyal beceri algıları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Avşar (2004)'ın beden eğitimi öğretmenlerinin sosyal beceri düzeyleri ile ilgili yaptığı araştırmada duyuşsal duyarlılık alt boyutunda alınan puanların cinsiyete göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma grubunun barınma değişkenine göre sosyal beceri alt boyutlarından duygusal duyarlılık, duygusal kontrol, sosyal anlatımcılık ve sosyal kontrol boyutlarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Farkın kaynağını bulmak için yapılan LSD testinde; öğrenci evinde kalan grubun duygusal duyarlılık ve sosyal anlatımcılık alt boyutunda en düşük beceri düzeyine sahipken, duygusal kontrol boyutunda en yüksek beceri düzeyine sahip olduğu görülmektedir. Devlet yurdunda kalan öğrencilerin ise

sosyal kontrol beceri düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Diğer alt boyutlarda fark bulunmamıştır. Avşar ve Öztürk (2007), Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerin yaşamlarının son on yılını geçirdikleri yerleşim birimine göre, öğrencilerin Sosyal Beceri Envanteri ve alt boyutlarından aldıkları puanlar incelendiğinde sadece sosyal kontrol alt boyutunda anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu çalışma sonucunda öğretmen adaylarının sosyal beceri puanları kaldıkları yer(aileleri ile beraber kalanların sosyal beceri envanteri alt boyutlarından duyuşsal duyarlılık konularında daha yüksek olduğu) değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir. Bu bulgu, diğer araştırmalar ile desteklemektedir. Bu çalışmaya benzer şekilde Çetin (2009) öğrencilerin öğrenimleri sırasında barındıkları yer değişkenine göre sosyal beceri alt boyutlarından duyuşsal anlatımcılık ve sosyal duyarlılık alt boyut puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak 0.05 anlamlılık düzeyinde anlamlı olduğunu, duyuşsal duyarlılık, duyuşsal kontrol, sosyal anlatımcılık, sosyal kontrol ve sosyal beceri toplam puanları arasındaki farkın ise 0.05 anlamlılık düzeyinde anlamlı olmadığını göstermiştir.

Araştırma grubunun aile gelir seviyesi değişkenine göre sosyal beceri alt boyutlarında farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Buna göre araştırma grubunun aile gelir seviyesi değişkeninin sosyal beceri düzeyine etki etmediği görülmektedir. Yoldaş ve Seven (2007) ' de yapmış oldukları araştırma sonucu bizim çalışma sonuçlarını destekler niteliktedir. Yoldaş ve Seven (2007)' de Sınıf Öğretmeni Adaylarının aile gelir ortalamalarında anlamlı bir farklılığa ulaşamamıştır. Ancak Çilingir (2006) çalışmasında öğrencilerin ailelerinin sosyo-ekonomik durumlarına göre sosyal beceri açısından aralarında fark olduğunu tespit etmiştir. Sosyal Beceri Ölçeği alt boyutlarından Duyuşsal Anlatımcılık, Duyuşsal Duyarlılık, Sosyal Anlatımcılık ve Sosyal Kontrol boyutları açısından ailenin ekonomik durumlarına göre anlamlı fark olduğunu göstermektedir.

Kaynakça

- Aktı, S. 2011. İlköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin medya okuryazarlığı ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ.
- Ataünal, A. 2003. Niçin ve Nasıl Bir Öğretmen. Milli Eğitim Vakfı Yayınları, Ankara.
- Atkins Burneth SM. 2001. Measuring social competence in the early elementary years a researchan alysis. Pissertation University of Michigan.
- Avşar Z, Öztürk F K, 2007. Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeylerinin Belirlenmesi (Uludağ Üniversitesi Örneği) Eğitimde Kuram ve Uygulama. Uludağ Eğitim Fakültesi Dergisi; 3(2): 197-206.
- Avşar, Z. 2004. Beden eğitimi öğretmenlerinin sosyal beceri düzeyleri. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Bursa.
- Avşar, Z. 2004. *Beden eğitimi öğretmenlerinin sosyal beceri düzeyleri*. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Bursa.
- Bacanlı, H. 1999. Sosyal Beceri Eğitimi. Nobel Yayınları, Ankara.
- Bozgeyik, H. 2001. Üniversite Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri ve Kişiler Arası İlişkilerde Farkında Olma Düzeyleri. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Çetin F, Alpa Bilbay A, Albayrak Kaymak D. 2003. Araştırmadan Uygulamaya Çocuklarda Sosyal Becerile, 3. Baskı, Epsilon Yayıncılık, İstanbul.

- Çetin, F., Alpa Bilbay, A., Albayrak Kaymak, D. 2003. “*Araştırmadan uygulamaya çocuklarda sosyal beceriler*”, 3.Baskı, Epsilon Yayıncılık, İstanbul.
- Çilingir A, 2006. *Fen lisesi ile genel lise öğrencilerinin sosyal beceri ve problem çözme becerilerinin karşılaştırılması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Dicle A N, 2006. *Üniversite öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin duygusal zeka düzeyleri ve bazı kişisel özelliklerine göre incelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Egan, G. 1994. *Psikolojik danışmaya giriş*. Akkoyun, F. (Ed.), Form Ofset, Ankara.
- Elksnin, K. L. And Elksnin, N. 2001. *Adolescents with disabilities: the need for occupational social skills training*. Exceptionality A Special Education Journal. 9 (1-2), 91-105.
- Erkal, M., Güven, Ö. ve Ayan, D. 1998. *Sosyolojik açıdan spor*. Der Yayınları, İstanbul.
- Göde, O. ve Alkan, V. 1998. *Denizli Ortaöğretim Kurumlarındaki Sporcu Öğrencilerin Derslerindeki ve Spor Yaşantılarındaki Başarılarının Karşılaştırılması*. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 4, 14-21.
- Hamarta, E. 2000. *Üniversite öğrencilerinin yalnızlık ve sosyal beceri düzeylerinin öğrencilerin özlük nitelikleri açısından incelenmesi*. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya,
- Hızal, A. 1982. *Programlı öğretim yönteminin etkenliliği* (Karşılaştırmalı Uygulamalı Araştırma). Sevinç Matbaası, Ankara.
- İlter, İ. ve Köksalan, B. 2011. *Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Olan Tutumları*. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 21(1), 113-128.
- Kalafat, T. 2007. *Üniversite öğrencilerinin beden memnuniyeti düzeyleri ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi (Çanakkale ili örneği)*. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale.
- Kara, E. 2003. *Öğretmen ve öğrencilerin sosyal beceri algılarına etki eden faktörler*. Çukurova Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana.
- Kaya, A. ve Büyükkasap, E. 2005. *Fizik Öğretmenliği Programı Öğrencilerinin Profilleri, Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum ve Endişeleri: Erzurum Örneği*. Kastamonu Eğitim Dergisi, 13(2), 367-380.
- Koç Telli, M. 2010. *Mersin Üniversitesi öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri ile yetkinlik beklentilerinin incelenmesi*. Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Mersin.
- Öncül, R. 2000. *Eğitim ve Eğitim Bilimleri Sözlüğü*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul.
- Segrin, C. 2001. *Social Skills and Negative Life Events: Testing the Deficit Stress Generation Hypothesis*. Current Psychology. 1 (20),19-35.
- Seven S, Yoldaş C. 2007. *Sınıf öğretmeni adaylarının sosyal beceri düzeylerinin incelenmesi*. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi 4,1-4.

- Spence, S. H. 2003. Social Skills Training With Children and Young People: Theory, Evidence and Practice. *Child and Adolescent Mental Health*. 8 (2), 84 – 96.
- Tegin, B. 1990. Üniversite Öğrencilerinin Atılganlık Davranış ve Eğilimlerinin Cinsiyet ve Fakülte Değişkenleri Açısından İncelenmesi. *Psikoloji Dergisi*, 7 (25), 21-32.
- Tekin M, 2006. Bayraktar G, Yıldız M, Katkat D. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Çeşitli Değişkenlere Göre Sosyal Beceri Yeterlilik Düzeylerinin İncelenmesi, *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* 8(1), 43-59.
- Ünal, N. 2006. *Okulöncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Yüksel, G. 1997. *Sosyal beceri eğitiminin üniversite öğrencilerinin sosyal beceri düzeyine etkisi*. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Yüksel, G. 1998. Sosyal Beceri Envanterinin Türkçe'ye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2 (9), 39-48.
- Yüksel, G. 2004. *Sosyal beceri envanteri el kitabı*. Asil Yayınevi, Ankara.

Extended Abstract

Introduction

For individual's continuing his life with balance and prosperity it is required that the society he/she lives needs to be donated with constructive behavior patterns. The thing that will provide this situation is education (Hızal, 1982). Duty environment of the teaching profession is not limited with school and students in the class environment. It is a job group that is in an interaction with parents and society (İlter and Köksalan, 2011). Social skills is there sult and integration of individual's social attitudes' self respect reflection (Selfmonitoring) and self respect value and these are affecting each other (Spence, 2003). Attitudes about self respect are included with; evaluating the social environments, distinguishing the idiosyncratic skills and choosing of the effective ones, dealing with the daily stress, understanding others' emotions and controlling of anger skills. Besides this, it determines that social skills include; interpersonal attitudes, peer relations and communication skills. Interpersonal attitudes include social skills such as; making friend, introducing himself, participating, asking for something for help, making compliment, apologizing. Peer accepting includes; having and giving information, participating to an event, understanding other people's emotions. Communication skills include; being a good listener, being a well communicative and providing feed back skills (ElksninandElksnin, 2001).

Today developing of physical, emotional and social aspects of people and making the group work easy, providing mutual unity and acquiring society's membership one of the easiest way is sports phenomenon (Göde and Alkan, 1998). Based on all of these explanations it can be said that it is effective for acquiring the communication skills. It is because the researches that if the changes that are acquired in physical and social area through physical education, sports activities and games will be transferred to individual's general life show that through physical activities in the physical and psychosocial areas these are required in the daily life and things that are related to this situation (Çamlıyer and Çamlıyer, 2001).

Purpose

The aim of this study was to determine the prospective teachers studying at the university level social skills of individuals.

Method

Research in 2013-2014 in Education Ahi University, Erciyes University, Gaziosman Pasa University, Kahramanmaraş İmam University and Gaziantep University physical education and sport in schools with classroom teaching part education who have a total of 1000 teachers of students.

Data Collecting Tools and Analysis

"SocialSkills Inventory-SSI" was developed by Riggio in 1986 and in 1989 it was revised and took today's aspect. Social Skills Inventory was adapted into Turkish by Yüksel in 1997. Social Skill Inventory was prepared for measuring the basic social skills on a small scale with 90 articles in the type of introducing oneself (self-report). In the SSI booklet, it is called as "Introducing Oneself Inventory". SSI was developed for the research of "personality" and "social psychology".

Datum that was acquired from research group analyzed with statistical package program. In the numerical evaluation of demographic information frequency and percentage calculations were done. Before the analyzing of datum for the normality distributions Kolmogorov- Simirnov was used and distributions were considered as normal. For this reason, mutual comparisons were done with independent sample (t-test), multiple comparisons were analyzed with one way variance analysis ANOVA test. For the assuming of the sub dimensions that are depending on dependent variance the Pearson Correlations test was used. Statistical meaningfulness degree was accepted as $p<0.05$.

Result

According to research group's education program variance in the sub dimensions of social skill it was determined that in the emotional sensitiveness ($t=3,441$; $p<0.05$), emotional control ($t=3,032$; $p<0.05$) and social narrating ($t=2,759$; $p<0.05$) dimensions were for the good of physical education teaching, social sensitiveness dimension ($t=-2,042$; $p<0.05$) created statistically meaningful difference for the good of classroom teachers. There were not meaningful differences found in the other sub dimensions. According to research group's education program variance in the sub dimensions of social skill it was determined that in the emotional sensitiveness ($t=3,441$; $p<0.05$), emotional control ($t=3,032$; $p<0.05$) and social narrating ($t=2,759$; $p<0.05$) dimensions were for the good of physical education teachers, social sensitiveness dimension ($t=-2,042$; $p<0.05$) created statistically meaningful difference for the good of classroom teachers. There were not meaningful differences found in the other sub dimensions. According to research group's sheltering variance in the sub dimensions of social skill it was determined that in the emotional sensitiveness ($F(3,1001)=4,277$; $p<0.05$), emotional control ($F(3,1001)=3,952$; $P<0.05$), social narrating ($F(3,1001)=3,571$; $P<0.05$) and social control ($F(3,1001)=2,926$; $p<0.05$) sub dimensions difference statistically found meaningful. For finding out the resource of difference in the LSD test; group that live in student home while they have the lowest skill level in aspects of emotional sensitiveness ($X=49,98$) and social narrating ($X=47,94$) sub dimension, in the emotional control sub dimension they the highest skill level ($X=45,35$). For the students who live in state dormitories their social control skill levels were determined higher ($X=48,24$). There were not differences found in the other sub dimensions. According to Table4 according to research group's family income level variance it was determined that there were not statistically meaningful difference found. According to this, it is seen that research group's family income level variance has not any effect on social skill level.

Discussion

Studies that were done for the students who study at different departments Bozgeyik (2001) and Hamarta (2000) determined that there was a differentiation in the interpersonal relation theory and in the social skill level of the students depend on their departments. In their studies; Aktı (2011); Dicle (2006); Kalafat (2006) specified that there was a meaningful differentiation found in the social skill points depend on gender variance and girls' social skill levels were higher than boys. These results show parallelism with our study's results. Yet in some studies that Avşar (2004), Tekin and others done (2006) reached to the result that there was not a differentiation found in the social skills points depend on gender variance. Avşar and Öztürk (2007), Physical Education and Sports Academy students' life that they passed their last ten years when their Social Skill Inventory and sub dimension points were examined there was meaningful difference found just in the social control sub dimension. Yoldaş and Seven researches result in (2007) supports our study results. Yoldaş and Seven (2007) did not reach a meaningful differentiation for the Classroom Candidate Teachers' family income averages. Yet Çilingir (2006) in his study he determined that there was a difference in the students' families' socio-economic statements in terms of social skill.